

260405 Interview 251127 EWTN Vaticano met Matthieu Borsboom, President van AMI

Hoop en verzoening in een wereld van grote verandering

Nieuwe serie: Katholieken uit de Lage Landen internationaal actief

“U sprak over twee wapens, het zwaard en de Bijbel. Welk wapen is volgens u sterker?”

De Bijbel, omdat de Bijbel je uitlegt hoe je op nette manier moet leven”

In het kort

AMI is een internationale katholieke organisatie die militairen en gezinnen helpt hun geloof te behouden, ethiek te bieden en strategisch advies te geven.

AMI is een katholieke militaire organisatie die na WOII verzoening en geloofsondersteuning voor strijdkrachten wereldwijd bevordert, met focus op ethiek en vrede. Ze helpt militairen en hun gezinnen hun geloof te behouden, ethiek te bieden en strategisch advies te geven.

Ontmenselijking in oorlogen leidt tot geweld en schendingen van mensenrechten, ondermijnt humanitair recht en de katholieke sociale leer, en verhindert vreedzame verzoening.

AMI ondersteunt militaire individuen in geloof en ethiek, biedt strategisch advies, en bevordert verzoening en morele veerkracht wereldwijd.

AMI ondersteunt militaire gezinnen en geeft strategisch advies vanuit katholieke ethiek over geloof, ethiek, vrede en psychische gezondheid in oorlogs- en militaire contexten.

De Heer Borsboom zegt dat hoop altijd mogelijk is, omdat Christus ons een tweede kans geeft en we nooit de hoop moeten opgeven, zelfs in moeilijke tijden.

Mentale veerkracht komt door hoop, geloof en het richten op haalbare zaken. Vrede begint in jezelf; geloof en ethiek bieden kracht en richting.

De heer Borsboom zegt dat 'Just Peace' gebaseerd is op verzoening en rechtvaardigheid, terwijl 'Just War' gaat om het verdedigen en het gebruik van geweld volgens ethische principes.

Transcript

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Wat is de taak van AMI, waar gaat dat precies over?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: AMI is Apostolaat Militaire Internationaal. Het is een katholieke lekenmilitaire organisatie die zestig jaar bestaat.

Het begon kort na Tweede Wereldoorlog, waarin verzoening tussen voormalige vijanden belangrijk was. Het plan was katholieke troepen uit Duitsland, Oostenrijk, Italië, Frankrijk, België en Nederland en de UK, de grondleggers bijeen te brengen en zo groeide het.

En het idee was dat de organisatie katholieke strijdkrachten bijeen kon brengen en hen kon helpen de uitdagingen te overwinnen. En de uitdagingen zijn: als je katholiek soldaat bent, ben je twee dingen. Aan de ene kant houd je het zwaard vast en mag je gebruiken. Je moet het gebruiken, want de staat geeft je macht. En jij houdt de Bijbel in de andere hand omdat je katholiek bent. Wat betekent het als iemand zwaard en Bijbel vasthoudt?

We helpen katholieke militairen wereldwijd omdat het nu een wereldwijde organisatie is. We hebben leden uit Azië, Amerika en Afrika etc en natuurlijk culturele verschillen....

Maar uiteindelijk draait om die uitdaging. Hoe helpen we in hun geloof? Hoe kunnen we militaire gezinnen helpen? En hoe zien we context van het leger met gezinnen en de hele groep?

En natuurlijk horen zij bij Defensie met zijn eigen cultuur, daarna bij een land met zijn eigen cultuur, en zo bij de wereldgemeenschap. En zo geldt het ook in de kerk: je bent als individu trouw. Je gaat naar de kerk en bent lid van parochie en bisdom, daarna van dat land. En zo behoort je tot Wereldkerk, Rooms-Katholieke Kerk.

Dus aan één kant ligt de focus echt heel op het militaire vlak; maar aan de andere kant levert AMI strategisch advies. Dus we kennen ons vak, want we zijn professioneel militair: Luchtmacht, Leger, Marine en Koninklijke Politie ook vaak.

Dus kennen wij ons beroep en ook als trouwe gelovigen, de katholieke sociale leer. Dus wat wij kunnen brengen, is militair advies van binnenuit de Katholieke Kerk.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Dus jullie zijn het goede geweten van het leger?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Het is meer dan een goed geweten. Ik zou zeggen we helpen als het de individuele militair betreft, met het geven van advies over de omgeving waarin je aan dat niveau kunt voldoen.

Maar wat betreft strategisch advies is het een mix van kundig militair advies in vraagstukken, en ook de grote vragen die natuurlijk gericht zijn op innovaties in het militaire domein. Innovaties zitten in AI. Het gaat om dodelijke autonome wapens. Discussie over kernwapens. Het gaat over robotisering van onbemande systemen, clusterprojectielen, zeer actueel.

En dus is ons advies niet puur militair, want je kunt militaire experts inhuren. Maar we begrijpen de ethische kant van deze discussies, omdat we de katholieke sociale leer kennen. Zo brengen we katholieke ethiek in debat over militair domein.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: U sprak over twee wapens, het zwaard en de Bijbel. Welk wapen is volgens u sterker?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: De Bijbel, omdat de Bijbel je uitlegt hoe je op nette manier moet leven.

En uiteindelijk is er één focus: dat staat in de encycliek 'Fratelli Tutti'. Wij zijn één volk in de Katholieke Kerk. We discrimineren niet tussen culturen en mannen en vrouwen. Één volk, verbonden. De Bijbel is het sterkste.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: U was hier in Rome nu een paar dagen (red. 27/11/2025). Ook sprak u met hoge ambtenaren van Vaticaan. Wat kunt u ons daarover vertellen?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ja, we ontmoeten hen vaak. Dat komt door de strategische verbinding. Contact volgens statuten is met Dicasterie voor Leken, Gezinnen en Leven.

Zij zijn onze schakel naar het Vaticaan, maar we praten ook met het Dicasterie voor Menselijke Ontwikkeling en ook met het Dicasterie voor Evangelisatie. We hebben ook gesproken met de Zwitserse Garde en kardinaal Parolin, de staatssecretaris van het Vaticaan (red. Minister van Buitenlandse zaken)

Natuurlijk hangt het af van welk gesprek en welke onderwerpen. Ik geef u voorbeelden van wat we de afgelopen dagen hebben geleverd. Bij de Dicasterie voor Leken, Gezin en Leven hebben we gewerkt aan een paper dat we samen hebben geschreven met officieren en specialisten overal ter wereld om het onderwerp van militaire gezinnen aan te pakken.

Omdat het Dicasterie voor gezinsleven gaat over gezinnen, brengen wij het militaire gezinsstandpunt mee. Wat is er speciaal? Welke problemen heeft een militair gezin?

En om je een voorbeeld te geven: één ouder is weg op een missie voor zes maanden, dus de thuisblijver moet het maar met zichzelf zien. Wat betekent het als het leger terugkomt, vaak met een positieve ervaring, maar soms met een groot trauma? Dus wat is de invloed op de partners en de kinderen? Hoe bouw je een gezin op als je niet thuis bent? Dus er zijn van alles... dus dat is wat wij leveren.

En daarna geven wij advies aan het Dicasterie voor Leken, Familie en Leven, zodat zij kunnen. Wanneer zij over gezinnen spreken, denken zij

eraan; ergens klinkt er een belletje. Er is een speciaal geval: de militaire familie. Bijvoorbeeld bij het Dicasterie voor menselijke ontwikkeling hebben we een ander artikel besproken dat gaat over alles wat we nu in Oekraïne doen. Dus we voeren in Oekraïne een AMI-programma uit. Het programma gaat over het geven van advies en expertise op het gebied van posttraumatische stressstoornis en ook morele verwonding.

Dus tot slot zijn dit twee aparte dingen, maar ze raken dezelfde persoon wel. Het zit in het brein. Posttraumatische stressstoornis is eigenlijk een medische aandoening die zowel lichamelijke als mentale gevolgen heeft. Morele verwonding kan hetzelfde zijn. Morele verwonding gaat om spirituele zaken. In Oekraïne brengen wij experts mee: een militair psychiater en een militair kapelaan, samen. En dit is een doorbraak; werelden waren toch verdeeld.

Dus brengen we hen bijeen en trainen we de trainers, allemaal tegelijk. Zo brengen we vanaf het front militaire kapelaans mee, en ook artsen en officieren. En ze worden samen opgeleid. En we richten ons niet alleen op militaire kapelaans van Rooms-Katholieke Kerk, maar ook op Orthodoxe, Oekraïense Orthodoxe, Grieks-Katholieke en Grieks-Orthodoxen. Dus brengen we ook verschillende denominaties bijeen en voeren we dit nu uit. Volgende week zal de vijfde training plaatsvinden en wordt het een zeer succesvol programma. En dit helpt echt enorm. Dus hebben we dat ook besproken.

En toen, ten aanzien van kardinaal Parolin, toen wij het laatst met elkaar bespraken, maakte hij zich grote zorgen dat in hedendaagse conflicten en in steeds meer conflicten de vijand ontmenselijkt wordt. Vaak begint conflict door vijand te ontmenselijken. We hebben het gezien. Je noemt je vijand Nazi's, of Orks, of Kakkerlakken...

Zo begint deze ontmenselijking heel goed. Je kunt zeggen: is het onschuldig? Nee, het is niet onschuldig, want deze kleine woorden zijn bouwstenen om een complot te smeden, een complot dat een uitgevonden complot is over deze vijand. En als je dat gedaan hebt, de woorden en het plan, zijn de daden de volgende stap, die tegen het humanitair recht ingaan, tegen het Verdrag van Genève, maar uiteindelijk ook tegen de katholieke sociale leer.

Dus wat we deden tijdens onze conferentie in Manila, twee maanden geleden: we werkten opnieuw in werkgroepen met diverse landen, allen

aanwezig, leken, geestelijken, thuisfront, ook echtgenoten. Wij bogen ons over dit thema en toonden het papier over hoe men de vijand niet ontmenselijkt. Dus dit zijn praktische adviezen die betrekking hebben op het Vaticaan, ook voor het leger in de praktijk. Zo gaat het naar de lidstaten, zodat militair commandanten begrijpen hoe zij kunnen bijdragen, door juist niet de tegenstander te dehumaniseren.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: U noemde jullie werk in Oekraïne. Heeft u deze zaken ook besproken met Parolin, de ontwikkeling van oorlog en het vredesplan van Donald Trump? Zijn er daarover gesprekken met het Vaticaan?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ik zou nooit rechtstreeks uit dit soort gesprekken iets delen. Maar toch natuurlijk wordt dit besproken. De eerste keer. Spraken we drie jaar geleden over Oekraïne met kardinaal Parolin, toen we na invasie een bijeenkomst hadden.

Het thema ging niet over AMI en voorstellen. Wat deden we? Wat betekent het? Wat betekent het voor de wereldorde? Wat betekent het voor Oekraïne nou? De oorlog verdedigen betekent dat je jezelf verdedigt. Wat is rechtvaardig? Wat past in de katholieke sociale leer? Wat past binnen de beginselen van rechtvaardige oorlog en vrede?

En daarna hebben wij als AMI binnen een paar dagen na dat gesprek een verklaring hierover uitgebracht, wat geldt voor AMI als internationale instelling die geen NAVO-landen is. Het zijn landen wereldwijd; Afrikaans, Aziatisch, Amerikaans en Europees perspectief.

Dus je moet echt terug naar de kernbasis van de katholieke sociale leer, en niet naar internationale politiek. En dat deden we. Iedereen die nu luistert of dit bekijkt, kan het op de site vinden. En nu hebben we het weer gesproken, omdat deze plannen lopen. Wat geeft de katholieke sociale leer ons in deze specifieke omstandigheden?

En voor ons is het duidelijk dat als de kracht van buitenaf komt om partners te beïnvloeden, je vrede moet hebben en daarvoor moet je afstand doen van soevereiniteit. Of je moet straffeloosheid opgeven, of je geeft straffeloosheid. Dus zijn we er zeker van dat dit niet past bij de katholieke sociale leer.

En dit zal nooit echte vrede brengen, want toch vrede moet ook van de mensen zelf komen. Je kunt extern niet afdwingen dat je iemand moet vergeven, of ze van alles gedaan hebben, maar zeg: je moet het aanvaarden.

Vrede kan alleen bestaan en duurzaam zijn wanneer het werkelijk gevoeld wordt als een toestand waarin je jezelf graag zou willen bevinden, en alles wat ernaast gebeurt, kan de eerste stappen richting verzoening vormen. Zo zien we waarom het volstaat om het idee van PTSS-training te schetsen. Wat wij doen, is ook een bouwsteen voor verzoening, niet om de vijand te dehumaniseren. Als je het niet doet, als je dat doet, bouw je toch al verzoening in vanaf het moment dat je vijand alleen ziet als kakkerlakken.

Hoe kun je nu eens verzoenen? Je moet ze als mensen zien, en dan kun je nu meteen beginnen met verzoening.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Is er een signaal hoe het Vaticaan naar de toestand kijkt, nu [27 nov 2025]? Hebben ze u nog iets verteld? Zijn er nog andere zorgen, of hopen ze nog steeds dat deze oorlog snel op een goede manier eindigt?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Het mooiste: ik ben katholiek en zo dankbaar; er is altijd hoop. En als één woord door de vorige paus is afgekondigd, onze geliefde paus Franciscus, daarom hebben we het Heilige Jaar met het thema 'Pelgrims van Hoop'.

En de huidige paus Leo volgt dit. Ik denk dat een van de krachten van het katholieke geloof is dat we altijd hoop hebben, omdat Christus aan het kruis is gestorven. En daarna gaf hij ons een tweede kans. Dit is naar mijn mening het belangrijkste uit ons geloof. Dus laten we nooit de hoop opgeven. En nu, als deze week initiatieven komen van vele kanten om de oorlog te beëindigen, is dat anders dan vrede te bereiken om de oorlog te beëindigen.

We moeten daarvoor bidden en daarvoor hopen. Maar we moeten voorzichtig zijn; dit is mijn vinger, voorzichtig. Want alles wat tegen het internationaal recht, tegen het internationaal humanitair recht, tegen de Conventie van Genève ingaat, gaat tegen de katholieke sociale leer in, omdat we weten dat die leer een grote rol heeft gespeeld in al deze

internationale wetten. Nou, dan is het geen optie. We volgen deze regels, want anders zijn we verloren.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: U hebt het al een beetje genoemd, het idee van een rechtvaardige vrede. Denkt u dat dit idee universeel is, of bedoelt het iets anders voor een Russische generaal of Poetin, of is het iets waar we ook met z'n allen toch wel samen kunnen komen?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Als we uit hetzelfde geloof komen, zou ik zeggen dat kansen op rechtvaardige vrede op één lijn liggen.

Maar dat is niet zo. Er zijn mensen uit diverse geloven en achtergronden. Daarom is het moeilijk te zeggen dat iedereen dezelfde vrede ziet. Maar ten slotte, ten slotte, als je naar de kern gaat, naar de mens en je die mens in gaat, begrijpt iedereen wat rechtvaardige vrede is voor iedereen.

Omdat ware vrede niet alleen wereldwijd geldt, is vrede in jezelf. En dan is er vrede tussen jou en je familie en je vrienden. En we weten allemaal hoe moeilijk het is om vrede te hebben, ook al is het heel dichtbij. Daarom begrijpen we dat het lastig is als je naar het grotere plaatje kijkt. Maar uiteindelijk kun je die vrede alleen voelen. Vrede is ook iets wat je moet aanvoelen.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Maar nu zie je toch wel allemaal die beelden op het nieuws verschijnen. En de oorlog in Oekraïne woedt nu al drie en een half jaar. U als militair, kunt u uzelf in de schoenen plaatsen van bijvoorbeeld een Russische generaal, of kunt u uzelf uitleggen hoe dat mogelijk zo heeft kunnen gebeuren, of wat zij aan het doen zijn en wat zij nu denken?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Dat zijn drie vragen.

Maar natuurlijk, historisch gezien kun je allerlei uitleggen geven. Toen ik commandant was van de Koninklijke Marine, ik spreek over 2013; we hadden ook een goede band met de Russen... Onthoudt dit ...

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Was dat moment over de Krim-invasie?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Het was vóór de Krim, want we hadden zelfs... een Russisch kantoor in het NAVO-hoofdkwartier toen. Er bestond een NAVO-Russische overlegorgaan dat permanent bestond. Ze waren daar in het hoofdkwartier. Ik zag ze daar. Ik sprak met hen. Ik was uitgenodigd naar Rusland. Ik ben daar geweest. Ik sprak met mijn Russische collega's.

Ik heb hen uitgenodigd naar Nederland. Voor het eerst in 232 jaar was er een commandant van de Russische marine in Nederland. Ik ben in Sint-Petersburg geweest, ik ben in Moermansk geweest, ik ben daar geweest.

Er was een samenwerking. De zakenlieden deden zaken, mensen gingen over en weer, er was cultuuruitwisseling, musea, alles... Dus we zaten nog op het goede spoor. Maar toen ging het natuurlijk mis.

De Krim. En zo voort. En zo voort. Maar we kunnen uitleg geven. Als historicus of politicus, dit doet er niet toe. Misschien is het belangrijk om te begrijpen waar we nu zijn, maar dat lost niets op.

Als je mij vraagt, weet u hoe het is om Rus te zijn. Jij zei Generaal, laten we zeggen Admiraal.

Ik denk dat het erg ... ja, ik vind het erg lastig. Waarom?

En dat is een heel erg belangrijk punt voor het hedendaagse leger van alle naties, maar ook voor mezelf, laten we zeggen, dat je altijd, als militair, moet nadenken over, oké, precies, ik krijg een bevel. Dus is 'een bevel is een bevel' of moet je elk bevel in twijfel trekken?

In het Westen, de meeste landen, leren we altijd kritisch zijn, want bevelen moeten wettig zijn. Dus leren we officieren, cadetten, onderofficieren en matrozen dat er zo'n kader is voor wat 'juist en recht' is, opgeschreven. Dus als je het bevel krijgt om het land binnen te vallen, is dat onwettig. Omdat we internationaal recht hebben, waarin we de grenzen van een soeverein land respecteren.

En als jouw land die soevereine staat heeft getekend en jij het bevel krijgt aan te vallen, had je nee moeten zeggen. Dus vind ik lastig om mezelf te vervangen in, zeg maar, de Russische admiraal.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Dan een meer algemene vraag: Waarvoor vecht u? Waarom bent u militair geworden?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ik ga terug en terug, net als nu. 1978.

Voordat ik me aansloot, sprak ik met mijn ouders; ze waren in Nederland, kinderen van de Tweede Wereldoorlog. Dus ze waren bezet en leden zwaar. Ze hadden honger en... mijn opa was dood geschoten. Ik had nog een oom die in het concentratiekamp zat; ze hebben veel geleden.

Dus mijn moeder vond het helemaal niet leuk dat ik militair zou worden. Dus moest ik er heel van voor doen en daarna nog...Zoals zij zei, ook omdat ik toen katholiek was, hoe kun je dit combineren? Daar werd ik uitgedaagd, als jonge man van achttien.

Maar voor mij was het duidelijk; het leek uitdagend. Je kon sporten doen en het was een goede studie. Het was avontuurlijk. En je gaat de wereld rond met de marine. Maar voor mij wilde ik ook iets zinvols doen.

En wat is er relevanter dan om te vechten voor je land, je eigen volk.

Zo de verbinding met het verdedigen en beschermen van je eigen bevolking, en later ook in een internationaal kader, internationaal recht, met alle missies die we uitvoerden, dat was en is wat mij drijft. Vandaag nog. Ik draag toch nog steeds het uniform als AMI-president, verkozen.

Voor mij is dit waarom ik wakker word en denk dat we twee dingen moeten doen: christelijke soldaten helpen en goed advies geven zodat de politici de juiste richting kiezen en vrede vinden voor ons allen hier en nu.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Maar hoe heeft u het aan uw moeder uitgelegd, dat militair-zijn niet tegen je geloof ingaat?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ja, bedankt daarvoor. Maar het waren inderdaad meerdere gesprekken, omdat ik uitlegde dat er in de Bijbel ook een redenering te vinden is waarom er een recht op zelfverdediging bestaat.

Ik denk aan mijn moeder; ze zei: je krijgt een klap op één kant van het gezicht. Laat de andere kant zien... Maar aan de andere kant bestaat er ook een beginsel uit de katholieke sociale leer over het recht op zelfverdediging, proportioneel.

Dus voor mij was dat het argument. En ik weet nooit zeker of het het overtuigende argument voor mijn moeder was, maar ze liet me toch mijn ding doen. En vrij snel was ze echt trots. Trots dat haar zoon meedeed, ja.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: En heeft u een concreet rolmodel voor die rol, of een favoriete heilige?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Nu dat is boeiend: we hebben een CMC-app gemaakt. In een vorig gesprek met EWTN sprak ik over die app... Het is een app speciaal gemaakt voor christelijk leger wereldwijd. De app werd door het leger gemaakt.

En daarin hebben we eigenlijk jouw vraag heel erg opgenomen, want we dachten heel bewust aan jonge mensen. Wat is de idool? Wat is het icoon? Wat is de 'influencer' in de katholieke kerk? Dus wij dachten na over wie zijn de 'influencers'? Dus wat we gedaan hebben is militaire heiligen als iconen inbrengen. Dus bijvoorbeeld Sint-Michaël, Sint Franciscus, die oorspronkelijk in het leger diende destijds als... maar ook vrouwen: Jeanne d'Arc zit erin.

En zo ook jonge militairen iets geven van ... Je hebt burgerinvloed, maar kijk in de kerk: wij hebben iconen en die bestaan daar. Dus wat is het verhaal?

En het verwondert me hoezeer relevant vele van deze verhalen heden zijn, omdat het gaat om degenen die heilig verklaard zijn, waarvan ik niet weet hoe je dat zegt ... maar zij zijn heiligen geworden.

Er zit altijd een heel sterk verhaal achter, en het zijn altijd verhalen die universele principes bevatten die steeds van toepassing zijn.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: En wat is uw favoriete heilige?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Sint Michaël

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Waarom? Omdat hij top is?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ja. Het is zowel sterk als zacht, gelijktijdig.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Oké. Nog twee vragen. U bent lid van de Orde van het Heilig Graf van Jeruzalem in Nederland. Er woedt daar nog een conflict in het Heilige Land. Wat zijn uw gevoelens daarover? Heeft u inzichten in de situatie daar?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Nee, niet meer dan de meesten onder ons. Alhoewel, als je Ridder van het Heilige Graf bent, trekt dat vanzelf wel heel veel aandacht, want daar zijn wij voor, om zo te spreken.

De orde doet veel goed werk en programma's in het Heilige Land. Het Heilige Land is de focus, wat de hele regio betreft. Dus voor katholieken is dit natuurlijk een erg belangrijk onderwerp en wat er gebeurt, is verschrikkelijk. Natuurlijk. Dus het feit dat we nu minstens een soort van ... je kunt het geen stabiliteit noemen, en ook geen normalisatie, maar in ieder geval is de kern van het geweld gestopt.

Dat betekent dat we veel moeten doen om te herstellen wat verloren is gegaan via projecten en programma's. Maar het grootste probleem is toch weer verzoening. Weer werd de vijand ontmenselikt. Hoe kunnen we dat samenbrengen?

En ik maak me zorgen. En de zorgen die ik heb, maar dat komt door mijn AMI-pet; is dat we daar ook heel veel militairen hadden. Dus wat betreft morele schade en PTSS/PTSD, ook bij burgers zal dit groot worden, want mensen denken nu: ok, het is nog niet beslist, maar het geweld is voorbij.

Maar er is meer.

De rest van het verhaal komt nu. We zijn nog steeds aan het werk, in Nederland hebben we nog werk aan de laatste overlevenden van de Tweede Wereldoorlog, en aan degenen die naar Korea zijn gegaan, naar Indië, naar Libanon, naar Srebrenica en naar Afghanistan. Dus de gevolgen van oorlog duren generaties lang. Dat is ook mijn zorg. Ook in dit geval.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Hoe blijft u nog mentaal gezond onder dit alles? Wat is uw truc, of hoe kun je ervoor zorgen dat je dit soort worstelingen niet krijgt? Heeft u een concept?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Dit zijn allemaal hele goede vragen.

Ik diende vooral in de maritieme sector en was ook dertien maanden in Afghanistan in 2008, en negen, in een rol van stabilisatie, verantwoordelijk voor toezicht, bestuur en ontwikkeling van heel Afghanistan.

Dus ik ben ook in zware omstandigheden op land geweest. En ik denk, weet je waarom ik mentaal gezond bleef, om het zo te zeggen dat ik ok bleef: ik me altijd mijn energie richt op zaken waarvan ik geloof dat ze haalbaar zijn voor mij en anderen.

Dus als je energie richt op dingen die buiten je bereik liggen, of te hoog zijn, het is niet jouw... Het kan je verantwoordelijkheid zijn maar je kan dan niets veranderen, ongeacht hoeveel energie je erin steekt.

Dat leidt tot heel wat frustratie.

Dus ik probeer me te focussen, richten, want je hebt elke dag wel duizend uitdagingen... Dus welke kies jij? Ik kies die, waarvan ik denk dat ik impact heb.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: En dan tenslotte, de allerlaatste vraag. In de westerse wereld zijn wij gewend aan een langdurige periode van vrede. Maar nu zeggen zelfs politici in Duitsland, dat wij ons klaar moeten maken voor oorlog, klaar voor strijd.

U bent vader van drie kinderen. Hoe kunt u uw kinderen zo goed mogelijk voorbereiden op de mogelijkheid dat u of zij ook moeten gaan deelnemen aan oorlog?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: In mijn geval of ons geval, mijn vrouw en ik hebben drie kinderen: een dochter en een zoon en een dochter. En ze werden allemaal officieren. Ze sloten zich aan bij de Marine. Dus mijn kinderen waren klaar, omdat ze meededen. En daarom zijn ze goed opgeleid. Ze maken deel uit van het militaire domein. Mijn oudste dochter vertrok na achttien jaar, maar ze werkt nu in beveiliging.

Maar ik denk dat voor anderen, die kinderen zijn, er eens een besluit moet komen over wat te doen: moeten zij zich bij de strijdkrachten aansluiten of niet? En hoe kan ik bijdragen?

De kernvraag in de westerse samenlevingen, niet alleen in Europa maar ook elders, is dat er een conflicten ontstaan. Er komt nog meer aan.

Het is niet alleen door staten of niet-staten veroorzaakte menselijke conflicten; het komt ook door rampen. Het gaat precies over klimaatverandering. Klimaatverandering dwingt migratie.

Misdaad stijgt tot het niveau waarop criminele netwerken machtiger zijn dan staten. Dus de uitdagingen komen uit verschillende richtingen. Als samenleving moeten we veerkrachtiger zijn, ook in onze overheidsinstellingen, onze democratieën, onze rechterlijke macht en ons politieapparaat, en in alles.

Dus voor mij zou het zijn dat ouders hun jeugd helpen begrijpen dat ze voor al deze dingen moeten vechten die zij als normaal beschouwen, omdat ze niet standaard zijn. Ze zullen niet vanzelfsprekend blijven bestaan.

Democratie moet gevoed en verdedigd blijven; anders vervaagt het, het verdwijnt. Hetzelfde geldt voor het rechtssysteem. Als iedereen praat, al deze advocaten of rechters, is het onzin. Je holt de instellingen van binnenuit uit.

Dus voor ons als ouders moet je met je kinderen over deze dingen praten en hen laten begrijpen dat als ze kiezen voor een opleiding of een beroep, we ook in ieder geval jongeren nodig hebben die in al deze werkterreinen zullen werken.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Dus neem dingen niet voor lief, maar wees toch ook dankbaar.

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ja.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Wat dus een goed onderwerp is voor 'Thanksgiving' vandaag. Dank u wel. Wilt u nog iets zeggen, want dan is dit echt uw kans?

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Ik wil EWTN bedanken voor deze kans en dat men telkens weer doorgaat met goede uitzendingen over thema's die relevant en interessant zijn voor katholieken, katholieke gezinnen en mensen overal ter wereld.

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: We bevinden ons meer op geestelijke slagvelden.

Vice-admiraal bd Matthieu Bosboom, President AMI: Het komt wel naar elkaar toe ...

Rudolf Gehrig EWTN Vaticano / Germany: Ja, nogmaals dank.